

Od r. 1993 platí na Slovensku Dohovor o právach dieťaťa, prijatý VZ OSN 20.novembra 1989. Tento medzinárodný dokument zaväzuje podľa čl. 44 signatárske krajiny, aby pravidelne predkladali správy o stave detí na posúdenie expertom vo Výbore pre práva detí pri OSN. Slovensko predložilo prvú správu v apríli 1998 a obhajovalo ju v Ženeve 4. októbra 2000. V závere roku 2006 bola predložená na posúdenie druhá pravidelná správa, ktorú slovenská delegácia obhajovala 22. mája 2007. V obidvoch prípadoch adresoval Výbor pre práva dieťaťa pri OSN Slovensku sériu odporúčaní, ktoré majú umožniť dokonalejšiu implementáciu Dohovoru o právach dieťaťa a tak zabezpečiť vyšší štandard starostlivosti o deti u nás.

Nasledujúci text je výberom podstatných bodov zo záverečného posudku.

Predchádzajúce odporúčania výboru

1. Výbor s poľutovaním konštatuje, že záverečné odporúčania vrátane odporúčaní týkajúcich sa práv menšín, súdneho systému pre mladistvých a brutality polície neboli dostatočne zohľadnené.
2. **Výbor naliehavo žiada, aby Slovensko uskutočnilo všetky potrebné opatrenia na riešenie tých odporúčaní uvedených v záverečných pripomienkach k prvej predloženej správe, ktoré doteraz neboli alebo boli nedostatočne implementované.**

VŠEOBECNÉ PRINCÍPY

Legislatíva

3. Vo Výbore pretrvávajú obavy, že princípy Dohovoru nie sú riadne zohľadňované vo všetkých zákonoch vrátane trestného zákona.
4. **Výbor odporúča, aby Slovensko vykonalo opatrenia na zabezpečenie toho, aby všetky zákony boli v súlade s písmom a duchom Dohovoru.**
5. Výbor ďalej odporúča, aby Slovensko prostredníctvom príslušných právnych opatrení a predpisov zabezpečilo, aby všetky maloleté obete alebo svedkovia trestných činov, napr. maloleté obete zneužívania, domáceho násillia, sexuálneho a ekonomického vykorisťovania, únosu alebo obchodovania, mali zabezpečenú ochranu v zmysle ustanovení Dohovoru a aby štát v plnom rozsahu uplatňoval Smernicu OSN pre výkon spravodlivosti v záležitostiach týkajúcich sa maloletých obetí a svedkov trestných činov.

Národný akčný plán

6. V súvislosti s Národným akčným plánom pre deti (2002 - 2004) je Výbor znepokojený absenciou posudzovania a hodnotenia realizovaných zámerov, ako aj nedostatkom plánov na nasledujúce obdobie.
7. **Výbor Slovensku odporúča prijať nový časovo vymedzený Národný akčný plán pre deti na obdobie minimálne piatich rokov, ktorý by vychádzal z komplexného zhodnotenia realizácie plánu na roky 2002 – 2004..... Výbor ďalej odporúča zmluvnému štátu zabezpečiť konkrétny a primeraný rozpočet a následné hodnotiace mechanizmy v záujme realizácie akčného plánu v plnom rozsahu tak, aby bolo možné pravidelné hodnotenie výsledkov a zisťovanie prípadných nedostatkov.**

Nezávislé monitorovanie

8. Hoci výbor oceňuje úsilie úradu Verejného ochrancu práv v oblasti ochrany práv dieťaťa, má obavy, že monitorovanie všetkých relevantných oblastí zakotvených v Dohovore o právach dieťaťa nie je adekvátne a koordinované.
9. **Výbor odporúča Slovensku urýchliť zriadenie nezávislého orgánu na monitorovanie implementácie Dohovoru o právach dieťaťa v súlade s Parížskymi zásadami, s mandátom prijímať a vyšetrovať sťažnosti od detí alebo v mene detí na porušovanie ich práv, ktorý bude spolupracovať s ostatnými príslušnými orgánmi. Takýto orgán musí mať zabezpečené potrebné ľudské aj finančné zdroje.**

Vyčlenenie zdrojov

10. Výbor má obavy, že vyčlenené štátne zdroje stále nie sú dostačujúce na uspokojenie potrieb marginalizovaných detí.
11. **Vzhľadom na pozitívne ekonomické výsledky Slovenska a v zmysle odseku 2 článku 4 Dohovoru výbor odporúča zmluvnému štátu stanoviť priority a zvýšiť rozpočtové prostriedky určené deťom na národnej aj miestnej úrovni na zabezpečenie implementácie práv dieťaťa na všetkých úrovniach, so zvláštnym dôrazom na najzraniteľnejšie skupiny, vrátane rómskych detí.**

Získavanie údajov

12. Výbor sa obáva, že politika Slovenska v oblasti získavania údajov založená na etnickom princípe bráni adekvátnemu získavaniu a analýze spoľahlivých údajov o zraniteľných skupinách, o. i. o rómskej komunite.
13. **Výbor vyzýva na posilnenie systému získavania údajov, ktoré sú základom pri hodnotení pokroku dosiahnutého pri uplatňovaní práv dieťaťa a sú pomôckou pri vypracovaní politik na implementáciu Dohovoru. Slovensko musí zabezpečiť, aby získané údaje boli neboli úhrnné a aby obsahovali informácie o širokom spektre zraniteľných skupín vrátane detí patriacich k menšinovým skupinám, ako sú**

rómske deti, deti žijúce v chudobe, a deti žijúce alebo pracujúce na ulici. Výbor zároveň vyzýva zmluvný štát na ďalšiu spoluprácu s UNICEF v tejto oblasti.

Informovanie, tréning a zvyšovanie povedomia

14. Napriek doterajšiemu úsiliu Slovenska Výbor vyjadruje obavy, že zvyšovanie znalosti Dohovoru o právach dieťaťa v nadväznosti na akčný plán nepokrýva všetky oblasti Dohovoru, ale iba oblasti týkajúce sa prevencie diskriminácie, rasizmu atď.
15. **Výbor Slovensku odporúča posilniť úsilie v spolupráci s MVO a UNICEF na zabezpečenie všeobecnej znalosti a pochopenia všetkých ustanovení Dohovoru dospelými aj deťmi. Výbor ďalej odporúča posilniť adekvátny a systematický tréning pre všetky skupiny profesionálov pracujúcich s deťmi, najmä predstaviteľov zákona, učiteľov, zdravotnícky personál, sociálnych pracovníkov a pracovníkov ústavnej starostlivosti o deti.**

Spolupráca s občianskou spoločnosťou

16. Výbor víta spoluprácu zmluvného štátu s občianskou spoločnosťou pri vypracovaní a implementácii politík, stratégií, akčných plánov a zákonov v oblasti alternatívnej rodinnej starostlivosti, sociálnej a právnej ochrany detí a sociálnej kurately.
17. **Výbor odporúča Slovensku pokračovať a zintenzívniť spoluprácu s občianskou spoločnosťou a rozšíriť rozsah spolupráce na všetky oblasti súvisiace s podporovaním a ochranou práv dieťaťa. Výbor ďalej odporúča zmluvnému štátu podnecovať a posilňovať aktívnu participáciu občianskej spoločnosti vrátane MVO na realizácii záverečných odporúčaní výboru.**
18. Výbor s obavou konštatuje, že zákon o rodine umožňuje na Slovensku maloletému rodičovi vystupovať pred súdom v prípadoch určenia otcovstva iba na základe rodičovského súhlasu.
19. **Výbor naliehavo žiada zmluvný štát, aby zmenil ustanovenia zákona o rodine tak, aby umožňoval maloletému rodičovi vystupovať pred súdom vo veci určenia otcovstva bez rodičovského súhlasu.**

NEDISKRIMINÁCIA

20. Výbor sa obáva, že Antidiskriminačný zákon nezabezpečuje ochranu pred diskrimináciou v oblasti sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, školstva a poskytovania tovarov a služieb na základe etnickej príslušnosti, postihnutia, náboženstva alebo vierovyznania a sexuálnej orientácie.
21. **Výbor naliehavo žiada Slovensko, aby štát zabezpečil plnú ochranu prostredníctvom Antidiskriminačného zákona voči diskriminácii na základe etnickej príslušnosti, postihnutia, náboženstva alebo vierovyznania a sexuálnej orientácie. Výbor naliehavo žiada, aby Slovensko posilnilo svoje aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia a ďalšie preventívne aktivity proti diskriminácii a aby v prípade potreby uplatňovalo princíp pozitívnej diskriminácie v prospech niektorých zraniteľných**

skupín detí, najmä rómskych. Výbor zároveň naliehavo žiada, aby Slovensko prijalo všetky potrebné opatrenia, aby sa prípady diskriminácie voči deťom efektívne riešili vo všetkých sektoroch spoločnosti.

Najlepší záujem dieťaťa

22. Výbor má obavy, že všeobecná zásada najlepšieho záujmu dieťaťa (článok 3) nie je explicitne zahrnutá do všetkých legislatívnych a správnych opatrení a programov týkajúcich sa detí.
23. Výbor Slovensku odporúča vykonať všetky potrebné opatrenia, aby najlepšie záujmy dieťaťa v súlade s článkom 3 Dohovoru boli primerane uplatňované vo všetkých právnych predpisoch, súdnych a správnych rozhodnutiach a projektoch, programoch a službách ovplyvňujúcich deti.

Rešpektovanie názorov dieťaťa

24. Výbor sa obáva, že v dôsledku tradičných postojov spoločnosti voči deťom, najmä v rámci rodiny, sa v praxi názorom dieťaťa pripisuje iba obmedzená váha.
25. Výbor odporúča, aby v súlade s článkom 12 Dohovoru Slovensko podporovalo, a v praxi - v rámci rodiny, škôl, komunity, inštitúcií a počas správnych a súdnych konaní - uplatňovalo zásadu rešpektovania názorov dieťaťa a aby sa tieto názory adekvátne zohľadňovali vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa dieťaťa. Výbor v tomto ohľade podnecuje zmluvnú stranu na ďalšiu spoluprácu s UNICEF.

Týranie, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie a trestanie

26. Výbor je znepokojený opakujúcimi sa prípadmi neprimeraného uplatňovania moci príslušníkmi polície vrátane policajnej brutality voči rómskej komunite a iným zraniteľným skupinám.
27. Výbor opakuje svoje predchádzajúce odporúčania, aby zmluvný štát rozšíril štátne preventívne programy zamedzujúce rasovo motivované násilie. Výbor naliehavo žiada, aby Slovensko pokračovalo a ďalej posilňovalo spoluprácu polície s rómskou komunitou a aby polícii a orgánom prokuratúry poskytol štát jasné usmernenie na postup pri takýchto trestných činoch.

Telesné tresty

28. Výbor je znepokojený, že telesné tresty v domácom prostredí nie sú do dnešného dňa protizákonné.
29. Výbor Slovensku odporúča zabezpečiť, aby telesný trest zákon explicitne zakazoval v každom prostredí, vrátane domáceho, a aby zmluvný štát zintenzívil svoje kampane na zvyšovanie povedomia s cieľom presadzovať využívanie alternatívnych nenásilných foriem disciplíny v súlade s článkom 28, ods. 2 Dohovoru.

Zneužívanie detí a násilie

30. Výbor s ľútosťou konštatuje, že mu neboli poskytnuté nijaké informácie o tom, či je ohlasovanie zneužívania detí alebo iných foriem násilia voči deťom povinné a či sa vykonali nejaké kroky na zabezpečenie toho, aby maloleté obeť násilných činov ako obchodovanie s ľuďmi alebo prostitúcia neboli kriminalizované. Výbor ďalej konštatuje, že kým Trestný poriadok obsahuje špecifické ustanovenia týkajúce sa vypočúvania svedkov mladších ako 15 rokov, zdá sa, že mladiství svedkovia vo veku od 15 do 18 rokov takúto ochranu nemajú. A napokon, výbor so znepokojením poznamenáva, že zákon síce zakazuje násilie voči ženám a deťom, jeho vymáhanie však nie je efektívne. Výbor vyjadruje svoje znepokojenie nad tým, že nie všetky prípady domáceho násilia sú ohlasované a že štatistické údaje neadekvátne odzrkadľujú rozsah tohto problému či nedostatok sociálnych služieb obeť domáceho násilia.
- 31. Výbor odporúča, aby Slovensko prijalo všetky potrebné opatrenia, aby telefonická linka pomoci mala trojčiferné číslo, bola bezplatná a poskytovala nepretržité služby. Výbor ďalej zmluvnému štátu odporúča zaviesť povinnosť ohlasovať zneužívanie detí vrátane sexuálneho zneužívania a vykonať potrebné opatrenia, aby sa maloleté obeť zneužívania a iných foriem násilia nestali opäť obeťami počas legislatívneho konania.**
- 32. S odvolaním sa na štúdiu OSN o násilí voči deťom výbor zmluvnému štátu odporúča:**
- (a) uskutočniť všetky potrebné opatrenia na realizáciu preklenujúcich a miestne špecifických odporúčaní správy nezávislého experta štúdie OSN O násilí voči deťom pri zohľadnení výstupov a odporúčaní Regionálnych konzultácií pre Európu (konaných v Slovinsku 5 - 7. júla 2005);**
 - (b) využívať tieto odporúčania ako nástroj na činnosti vykonávané v partnerstve s občianskou spoločnosťou a najmä za účasti detí s cieľom zabezpečiť ochranu pre každé dieťa pred všetkými formami fyzického, sexuálneho a psychického násilia a použiť ich ako východisko pre konkrétne a v prípade potreby časovo vymedzené aktivity na prevenciu aj reagovanie na takéto formy násilia, a**
 - (c) aby sa v tomto ohľade snažil o ďalšiu spoluprácu s Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva (OHCHR), UNICEF a Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO).**

Rodičovské povinnosti

33. Výbor vyjadruje znepokojenie nad programom hniezd záchrany, keď rodičia, ktorí chcú svoje novonarodené dieťa opustiť, ho môžu vložiť do inkubátorov umiestnených pred nemocnicami, a nad tým, že tieto deti sú zvyčajne v krátkom čase po narodení osvojené bez úsilia identifikovať rodičov a bez pokusu o zachovanie rodinných väzieb.
- 34. Výbor naliehavo žiada zmluvný štát o reformu programu hniezd záchrany s cieľom poskytnúť rodinám psychologicko-sociálnu a ekonomickú podporu zabráňujúcu oddeleniu detí od ich rodín. Výbor odporúča zmluvnému štátu uskutočniť opatrenia, aby sa materiálna chudoba sama osebe nepoužívala ako ospravedlnenie oddelenia dieťaťa od jeho rodiny.**

Deti bez rodičovskej starostlivosti

35. Výbor znepokojil ďalší nárast už predtým vysokého počtu detí v ústavnej starostlivosti a to, že väčšina týchto detí má rómsky pôvod a že počet detí v pestúnskej starostlivosti klesol. Výbor ďalej so znepokojením konštatuje, že v zariadeniach, ako sú diagnostické centrá a nápravno-výchovné zariadenia pre mládež, sa relaxačné či ochranné miestnosti často zneužívajú ako forma trestu a že v tomto smere neexistujú usmernenia. Výbor má ďalej obavy, že väčšina štátnych internátnych domovov je skôr dlhodobými než krátkodobými zariadeniami a že deti z týchto domovov majú po dovŕšení 18. roku života ťažkosti začleniť sa do spoločnosti, čo ich vystavuje zvýšenému riziku, že sa stanú obeťami obchodovania s ľuďmi.
- 36. Výbor odporúča, aby Slovensko vykonalo kroky zabezpečujúce ochranu práv detí v zariadeniach alternatívnej starostlivosti, o. i. :**
- a) prijatím opatrení na monitorovanie uplatňovania práv detí v týchto zariadeniach;**
 - b) vypracovaním usmernení na zostavenie vnútorného poriadku a pravidiel týchto zariadení pre uplatňovanie výchovných a ochranných opatrení a pobyt dieťaťa v relaxačných/ochranných miestnostiach;**
 - c) realizáciou činností zvyšujúcich povedomie a vzdelávacích činností zameraných na odstránenie negatívnych stereotypov spoločnosti o rómskych deťoch a zvýšenie ich šancí na osvojenie rodinami žijúcimi v krajine;**
 - d) uskutočnením krokov na ukončenie praktík obcí odmietnuť prostredníctvom referenda prevádzkovanie detských domovov iba z dôvodu veľkého počtu v nich žijúcich rómskych detí;**
 - e) zabezpečením mechanizmu na podávanie sťažností dostupného pre deti,**
 - f) zabezpečením tréningu a vzdelávacích programov pripravujúcich deti na život v dospelosti.**

Osvojenie

37. Výbor so znepokojením konštatuje ťažkosti s nachádzaním pestúnskych alebo adoptívnych rodín pre deti rómskeho pôvodu v zmluvnom štáte.
- 38. Výbor naliehavo žiada Slovensko o zabezpečenie plného súlade jeho legislatívy o adopcii s článkom 21 Dohovoru a aby deti rómskeho pôvodu neboli v procese adopcie diskriminované. Výbor zároveň naliehavo žiada zmluvný štát o zabezpečenie zohľadňovania najlepších záujmov dieťaťa vo všetkých oblastiach. Výbor na záver zmluvnému štátu odporúča zaviesť programy na odstránenie predsudkov v súvislosti s osvojením rómskych detí.**

Postihnuté deti

39. Výbor vyslovuje znepokojenie nad tým, že služby pre postihnuté deti ešte stále nie sú dostačujúce, predovšetkým prístup do objektov a dopravných prostriedkov, a nad tým, že väčšina základných a stredných škôl nemá dostatočné finančné, materiálne a ľudské zdroje na integrované vzdelávanie postihnutých detí. Výbor je ďalej znepokojený tým, že postihnuté rómske deti sú predmetom dvojakej diskriminácie.

40. V zmysle štandardných pravidiel OSN na vyrovnávanie príležitostí pre postihnuté osoby (uznesenie valného zhromaždenia 48/96) a všeobecnej pripomienky výboru č. 9 o právach postihnutých detí výbor zmluvnému štátu odporúča:

- (a) uskutočniť všetky potrebné opatrenia na prijatie legislatívy zabezpečujúcej ochranu postihnutých osôb a efektívne realizovať programy a služby pre postihnuté deti;**
- (b) vypracovať programy včasného zisťovania a prevencie postihnutí;**
- (c) uskutočniť kampane zvyšujúce povedomie a vnímavosť verejnosti voči právam a zvláštnym potrebám postihnutých detí, podnecovať ich integráciu do spoločnosti a predchádzať ich diskriminácii a umiestňovaniu v ústavoch;**
- (d) zabezpečiť tréning profesionálov pracujúcich s postihnutými deťmi (zdravotníci, i a iní relevantní pracovníci, učitelia a sociálni pracovníci), a**
- (e) zvážiť podpísanie a ratifikáciu Medzinárodného dohovoru o právach postihnutých osôb a jeho Opčného protokolu.**

Právo na zdravie a prístup k zdravotníckym službám

41. Výbor vyjadruje obavy v súvislosti s neadekvátnou infraštruktúrou komunitných a rodinne orientovaných služieb psychického zdravia detí a psychologických služieb na Slovensku. Výbor je ďalej znepokojený zhoršujúcim sa zdravotným stavom rómskej populácie v porovnaní s väčšinovou populáciou a tým, že pretrváva segregácia rómskych pacientov v nemocničných zariadeniach. Výbor sa okrem toho obáva, že novoprijaté predpisy o očkovaní, presúvajúce zodpovednosť za uskladňovanie vakcín a evidenciu termínov očkovania na rodičov, môžu byť nevýhodné najmä pre rodiny žijúce v chudobe.

42. Výbor Slovensku odporúča výrazne zvýšiť ľudské aj finančné zdroje na rozvoj efektívnej infraštruktúry komunitných a rodinne orientovaných služieb psychického zdravia pre ohrozené deti a rodiny. Ďalej odporúča zmluvnému štátu uskutočniť všetky potrebné opatrenia vrátane priebežného tréningu zdravotníckych pracovníkov, najmä pracujúcich v rómskych komunitách, na zlepšenie prístupu rómskej populácie k zdravotníckym službám. Zmluvný štát musí zároveň uskutočniť potrebné kroky na ukončenie segregácie v nemocničných zariadeniach. Výbor ďalej odporúča realizovať vzdelávacie aktivity a zvyšovať informovanosť obyvateľstva, predovšetkým v znevýhodnených komunitách, o nevyhnutnosti a výhodách očkovania detí. Výbor podnecuje zmluvný štát k zváženiu ďalšej spolupráce okrem iných aj s UNICEF a WHO.

Zdravie dospelujúcej mládeže

43. Výbor s ľútosťou konštatuje absenciu údajov od zmluvného štátu v oblasti zdravia dospelujúcej mládeže.

44. Výbor Slovensku odporúča získať dostatočné údaje o zdraví dospelujúcej mládeže a vyčleniť adekvátne zdroje na jeho ochranu. Mimoriadny dôraz treba položiť na oblasť psychického zdravia dospelujúcich.

HIV/AIDS

45. Výbor berie na vedomie, že vo vekovej kategórii do 14 rokov neboli zaznamenané HIV-
pozitívne prípady ani prípady prenosu infekcie HIV z matky na dieťa. Výbor víta Národný
program prevencie HIV/AIDS na roky 2004 - 2007.
- 46. Výbor naliehavo žiada Slovensko aby prijalo opatrenia na zníženie celkovej miery
infekcie HIV/AIDS na svojom území a najmä aby zabezpečil ochranu detí a mládeže
pred vírusom.**

Právo na adekvátnu životnú úroveň

47. Výbor sa obáva, že niektoré rómske komunity nemajú rovnaký prístup k primeranému
bývaniu, majú obmedzený alebo nijaký prístup k základným verejným službám, žijú
v neštandardných, rasovo segregovaných chatrčiach vystavené škodlivým
environmentálnym vplyvom a nemajú prístup k čistej pitnej vode. Výbor ďalej vyjadruje
svoje znepokojenie nad miestnymi „akciami ostrážitosti“, organizovanými v niektorých
prípadoch za aktívnej či pasívnej účasti miestnych orgánov, smerujúcimi k tomu, aby sa
osobám z rómskej komunity znemožnil prenájom alebo kúpa nehnuteľnosti mimo
segregovaných osád.
- 48. Výbor Slovensku odporúča uskutočniť všetky potrebné opatrenia, aby všetky
komunity vrátane rómskych mali zabezpečený rovnaký prístup k primeranému
bývaniu, sanitácii a infraštruktúre, aby boli chránené pred škodlivými
environmentálnymi vplyvmi a aby mali zabezpečený prístup k neznečistenému
vzduchu, pôde a vode. Výbor ďalej naliehavo vyzýva na pokračovanie a posilnenie
programov zabezpečujúcich integráciu rómskych komunít vrátane detí do všetkých
oblastí života spoločnosti.**

VZDELÁVANIE

49. Výbor sa naďalej obáva, že:
- (a) nie všetky deti zo sociálne marginalizovaných skupín pravidelne navštevujú školu,
pričom chýbajú údaje o týchto deťoch;
 - (b) úsilie prispôsobiť vyučovanie a školu podmienkam učenia sa detí žijúcich ďaleko
od škôl, najmä rómskych detí, neboli kompletizované;
 - (c) stratégie zvyšovania povedomia a šírenia informácií medzi rodičmi o dôležitosti
vzdelania nie sú efektívne využívané;
 - (d) dospelávajúca mládež má problémy nájsť si zamestnanie po ukončení školskej
dochádzky, keďže nie je primerane kvalifikovaná pre požiadavky trhu práce;
 - (e) participácia detí v školách a triedach je naďalej obmedzená; a
 - (f) školská agenda ľudských práv zameraná na odstránenie netolerancie, xenofóbie
a rasizmu zatiaľ neprispela k uvoľneniu napätých vzťahov medzi etnickými
skupinami.
- 50. Výbor Slovensku odporúča, aby štát:**
- (a) uskutočnil všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie rovnakého prístupu
k vzdelaniu pre všetky deti, vrátane možnosti vzdelávať sa vo vlastnom
materinskom jazyku;

- (b) zabezpečil, aby opatrenia a politiky prijaté na zlepšenie prístupu detí, najmä rómskych, k vzdelávaniu, disponovali adekvátnymi ľudskými a finančnými zdrojmi umožňujúcimi ich efektívnu implementáciu;
- (c) vykonal kroky na zabezpečenie toho, aby učebné osnovy a učebný materiál zohľadňovali kultúru a dejiny detí patriacich k rôznym menšinovým skupinám (najmä k rómskej) tak, aby to nevedlo k vytváraniu zvláštnych učebných osnov alebo oddelených tried;
- (d) realizoval aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia a rozširovanie informácií smerujúcich k tomu, aby si rodičia uvedomili dôležitosť vzdelávania;
- (e) rozšíril programy odbornej prípravy pre mladých ľudí s cieľom zlepšiť ich prístup na trh práce; a
- (f) začlenil vzdelávanie o ľudských právach vrátane práv detí do oficiálnych učebných osnov na všetkých úrovniach vzdelávania.

OSOBITNÉ OCHRANNÉ OPATRENIA

Deti patriace k menšinovým skupinám

51. Výbor poznamenáva, že neexistuje nijaký všeobecný právny predpis chrániaci práva osôb patriacich k menšinovým skupinám. Výbor má obavy, že osoby patriace k menšinovým skupinám (vrátane detí), najmä rómskej, sú predmetom diskriminácie o. i. v oblasti vzdelávania, zdravotníctva a verejných služieb. Výbor tiež pripomína, že napriek legislatíve principiálne zakazujúcej spracovanie osobných údajov odhaľujúcich rasový či etnický pôvod, náboženské alebo filozofické vierovyznanie, legislatíva dáva právo policajnému zboru získavať takéto údaje; nedobrovoľné získavanie etnických údajov sa mohlo uskutočňovať aj v iných oblastiach vrátane úradov štátneho zamestnávania a ozbrojených síl (pozri aj odsek 19 vyššie). Napokon výbor s obavou konštatuje pretrvávanie negatívnych stereotypov a postojov k rómskej menšine vrátane detí vo všetkých oblastiach spoločnosti, čo sa prejavovalo aj v niektorých odkazoch na rómsku komunitu v správe zmluvného štátu predloženej výboru.

52. Výbor vyzýva Slovensko na uznávanie práv osôb patriacich k menšinovým skupinám vrátane detí a na zváženie prijatia komplexného právneho predpisu poskytujúceho ochranu práv týchto osôb. Výbor predovšetkým vyzýva zmluvný štát, aby deti patriace k menšinovým skupinám mali rovnaký prístup k vzdelávaniu, zdravotníctvu a ostatným službám ako ostatné deti. Napokon výbor vyzýva na uskutočnenie aktivít zameraných na vzdelávanie, zvyšovanie povedomia a ďalších aktivít na zlepšenie medzikultúrneho dialógu a tolerancie a na prekonanie negatívnych stereotypov a postojov k menšinovým skupinám vrátane rómskych komunít.

Ekonomické vykorisťovanie vrátane detskej práce

53. Výbor konštatuje, že zákon zakazuje nútenú a povinnú prácu vrátane prác vykonávaných deťmi a tiež berie na vedomie úsilie vlády implementovať a presadzovať Zákonník práce a politiky na ochranu detí pred vykorisťovaním na pracovisku. Výbor má však obavy, že takéto praktiky sa ešte stále vyskytujú a že detská práca, predovšetkým vo forme žobrania, je v niektorých komunitách problém.

54. Výbor vyzýva Slovensko na intenzívnejšie úsilie pri implementácii a presadzovaní zákonov a politík na ochranu detí pred ekonomickým vykorisťovaním vrátane detskej práce a žobrania. Výbor tiež vyzýva, aby štát monitoroval situáciu detí, ktoré sú predmetom akejkoľvek formy ekonomického vykorisťovania vrátane detskej práce.

Sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie

55. Výbor je znepokojený vysokým počtom znásilnených detí vo veku 7 až 18 rokov, najmä dievčat, dokonca aj v ochranných prostrediach, ako sú rodiny a školy. Výbor má ďalej obavy súvisiace s faktom, že slovenská súdna legislatíva a prax explicitne netrestajú sexuálne vykorisťovanie detí. Obáva sa tiež, že napriek zákonnému zákazu je detská prostitúcia pretrvávajúcim problémom v rómskych osadách s najhoršími životnými podmienkami.

56. Výbor odporúča, aby zmluvný štát:

- (a) uskutočnil adekvátne legislatívne opatrenia na zabezpečenie explicitného zákazu sexuálneho vykorisťovania a zneužívania detí v rámci trestného zákona;**
- (b) zabezpečil, aby maloleté obeť sexuálneho vykorisťovania a zneužívania neboli kriminalizované alebo trestané;**
- (c) zaviedol vhodné politiky a programy na prevenciu, rehabilitáciu a sociálnu reintegráciu maloletých obetí v súlade s deklaráciou a globálnym záväzkom, ktoré v rokoch 1996 a 2001 prijal svetový kongres proti komerčnému sexuálnemu vykorisťovaniu detí; a**
- (d) realizoval kampane na zvýšenie rodového povedomia zamerané na boj proti sexuálnemu vykorisťovaniu.**

Zneužívanie návykových látok

57. Výbor berie na vedomie informáciu, že zneužívanie návykových látok je na Slovensku narastajúcim problémom.

58. Výbor odporúča, aby zmluvný štát uskutočnil opatrenia na prevenciu a zníženie drogovej závislosti detí a podporoval rehabilitačné programy pre maloleté obeť drogovej závislosti. Výbor ďalej odporúča, aby zmluvný štát nadviazal technickú spoluprácu okrem iných aj s WHO, UNICEF a s Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC).

Súdny systém pre mladistvých

59. Výbor opakuje svoje znepokojenie nad nedostatkom informácií o podmienkach v nápravno-výchovných zariadeniach pre mladistvých a informácií týkajúcich sa mechanizmov na riešenie sťažností.

60. Výbor Slovensko vyzýva na plné uplatňovanie štandardov súdneho systému pre mladistvých, v zmysle všeobecnej pripomienky výboru č. 10 o právach detí na súdny systém pre mladistvých. Výbor odporúča predovšetkým:

- a) uskutočniť všetky potrebné opatrenia, aby sa detí držali v nápravno-výchovných zariadeniach iba ak je to posledná možnosť, aj vtedy čo najkratšie, a ak je to nevyhnutné, aby to bolo v súlade so zákonmi a pri dodržiavaní práv dieťaťa a zakotvených v Dohovore;
- b) zabezpečiť pravidelné prehodnocovanie pobytu v nápravno-výchovnom zariadení;
- c) zriadiť tréningový program pre špecializovaných sudcov pre maloletých;
- d) uskutočniť všetky potrebné opatrenia v záujme toho, aby sa s deťmi počas pobytu v nápravno-výchovnom zariadení nezaobchádzalo zle, aby sa neporušovali ich práva a aby sa prípady mladistvých čo najrýchlejšie dostali pred súd;
- e) žiadal technickú pomoc a ďalšiu spoluprácu s medzi-agentúrnym panelom OSN pre súdny systém pre mladistvých, do ktorého patria UNODC, UNICEF, OHCHR a MVO.

LOGO

Vydal UNICEF Slovensko

Grösslingova 6, P.O.Box 52, 810 00 Bratislava